

Innhold

Forord	13
Innledning	15
Profesjonelt samarbeid rundt barn og unge med ekstra utfordringer i barnehage og skole	
HEIDI OMDAL OG RAGNAR THYGESSEN	
Kapasitetsbygging og samarbeid i barnehage og skole	17
Barn og unge med ekstra utfordringer i barnehage og skole.	18
Bokens oppbygning.	20
Kapittel 1	
Kapasitetsbygging og samarbeid i barnehage og skole når barn er tause	25
HEIDI OMDAL	
Innledning	25
Selektiv mutisme.	27
Spesifikk fobi.	27
Innovasjonen.	29
Bakgrunnen for kapasitetsbyggingen	29
Prinsipper i innovasjonen.	30
Innholdet i kapasitetsbyggingen.	32
Teoretisk rammeverk	34
Implementering	35
Kollektiv orientering	35
Ledelse.	36
Individuelle og organisatoriske forhold.	36
Drøfting av betingelser for en vellykket kapasitetsbygging.	37

Forpliktelse	37
Fokus på implementeringen	39
Sterkt støttesystem	41
Engasjerte ledere	42
Kollektiv orientering	43
Implikasjoner for kapasitetsbygging og samarbeid når barn er tause	44
Oppsummering	46
Refleksjonsspørsmål	48

Kapittel 2

Samarbeid rundt barn og unge med atferdsvansker

ØYVIND KVELLO

Innledning	49
Aggresjonsformer	49
Tre alvorlighetsgrader	50
Lett grad av atferdsvansker	50
Moderat grad av atferdsvansker (opposisjonell atferdsforstyrrelse)	51
Alvorlig grad av atferdsvansker (atferdsforstyrrelse)	51
Forekomst	52
Risikofaktorer for utvikling av atferdsvansker	52
Forutsetninger for godt flerfaglig og tverretatlig samarbeid	53
Forslag til innhold i tiltak	55
Tiltak for barn med lett grad av atferdsvansker	57
Tiltak for barn med moderat grad av atferdsvansker	57
Tiltak for barn med alvorlig grad av atferdsvansker	58
Avsluttende betraktninger	59
Refleksjonsspørsmål	60

Kapittel 3

Kommunikasjonsutfordringer i tverretatlig samarbeid om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen

ANNE DORTHE TVEIT OG DAVID LANSING CAMERON

Introduksjon	61
Bakgrunn for drøftingen	64

Utfordringer knyttet til koordinators rolle som moderator . . .	65
Utfordringer knyttet til deliberative elementer	67
Utfordringer knyttet til deltakernes individuelle bidrag i samarbeidet	69
Avsluttende kommentarer	71
Refleksjonsspørsmål	73

Kapittel 4

Hvorfor kloke hoder ikke jobber flerfaglig eller tverretattlig. 74

ØYVIND KVELLO

Innledning	74
Forebygging og tidlig innsats	74
Stort behov og statlige føringer for tverretattlig samarbeid	78
Laber kommunal respons på statlige føringer	79
Niklas Luhmanns systemteori	80
Tre typer av systemer	81
Autopoietisk, lukket og selvrefererende	81
Irritasjon fra omverdenen	82
Avsluttende betraktninger	85
Refleksjonsspørsmål	87

Kapittel 5

Være Sammen: Kapasitetsbygging i voksen–barn-relasjoner

i barnehagen 88

HEIDI OMDAL

Innledning	88
Kompetanseløftet Være Sammen	91
Prinsipper	91
Innhold	92
Den autoritative voksne	93
Implementering	94
Organisasjonslæring	95
Diskusjon	95
Sterk forpliktelse til den autoritative voksenrollen	96
Sterk vektlegging av implementeringsprosessen	97
Et avansert støttesystem	98

Sterkt engasjerte ledere	99
En kollektiv orientering	100
Konklusjon	101
Refleksjonsspørsmål	102

Kapittel 6

«Alle skal med» – ideal eller realitet?	103
--	-----

MAGNHILD M. HØIE OG ANNE BRITA THORØD

Innledning	103
Metode	105
Tanker om skoleavbrudd	106
Psykososiale forhold	109
Diskusjon	111
Skolen i møte med ungdommer med psykososiale vansker . . .	115
Avslutning	115
Refleksjonsspørsmål	116

Kapittel 7

Den vanskelige overgangen	117
--	-----

Om utfordringer barn og unge har ved overgangen fra hjem til barnehage, fra barnehage til skole og mellom ulike trinn i skoleløpet

PER EGIL MJAAVATN

Innledning	117
Ut i verden fra hjemmets trygge base – fra hjem til barnehage . . .	119
Møte med storsamfunnets krav	120
Alvoret begynner – fra barn til ungdom	122
Fremtiden skapes – fra ungdomsskole til videregående skole	124
Informasjon som grunnlag for valg	126
Hva eller hvem påvirker elevenes valg?	127
Forventninger om endring og opplevelse av endring	129
Opplevelse av støtte fra lærerne	131
Indre motivasjon	132
Oppsummering – et liv i endring	133
Til refleksjon	134

Kapittel 8**Veien videre 135****Retningslinjer for planer for å lette overgangen fra videregående skole til høyere utdanning eller arbeidsliv for elever med nedsatt funksjonsevne**

RAGNAR THYGESEN OG DAVID MITCHELL

Innledning 135

Standarder for planer for overgangen mellom videregående skole og høyere utdanning, yrkesrettet opplæring eller arbeidsliv . 136

Definisjoner 137

Forutsetninger for utforming av standardene 140

Første domene: Å høyne forståelsen for retten til opplæring og til arbeid 142

Andre domene: Å forbedre utdanningspolitikken 145

Tredje domene: Å skolere fagfolk som er involvert i overgangsprosesser 145

Fjerde domene: Å styrke hjelpetjenestene som retter seg mot elever med NFE 146

Femte domene: Å styrke samarbeidet mellom aktører i utdanningssektoren 150

Sjette domene: Å styrke kontroll, evaluering og ansvarfølelse 153

Sluttkommentar 154

Refleksjonsspørsmål 154

Kapittel 9**Hvordan kan kunnskap om postkolonial teori gi PP-rådgivere en bedre forståelse av barn og unge med minoritetsbakgrunn? . . 155**

CARLA CHINGA-RAMIREZ, HEIDUN OLDERVIK OG ELLEN SAUR

Innledning 155

Det empiriske materialet, metode og analyse 156

Teoretisk forankring i postkoloniale perspektiver og governmentality 158

Utdanning og PP-tjenestens sosiohistoriske kontekst 161

Møtet med elever med minoritetsbakgrunn 162

Konsekvenser av postkolonial innsikt for rådgivningssituasjoner . 164

Narrativ rådgivning 165

Diagnoser, kartlegging og det normaliserende blikket.	166
Rådgivningens dobbelthet mellom hjelp og kontroll	168
Avsluttende kommentarer	168
Refleksjonsspørsmål	170

Kapittel 10

Når usikkerhet er utgangspunkt for samarbeid	171
---	------------

Om samarbeid mellom minoritetsspråklige foreldre og barnehagen eller skolen

MARYANN JORTVEIT OG ÅSE HARALDSTAD

Innledning	171
Usikkerhet	172
Ulike forståelser av barnehage og skole og uklare forventninger .	173
Kommunikasjon og språklige utfordringer	176
Maktbalanse	178
Kultur	179
Oppsummering	181
Refleksjonsspørsmål	182

Kapittel 11

«En svale gir ingen sommer»	183
--	------------

Utvikling av kollektiv kompetanse innen foreldresamarbeid

ELSA WESTERGÅRD

Innledning	183
Teoretiske perspektiver på utvikling av kollektiv kompetanse . . .	184
Sårbare barn og foreldresamarbeid.	186
Læreres kompetanse påvirkes av flere forhold på flere nivåer på skolen	187
Skolens profesjonelle klima	187
Læreren i klasserommet	188
Læreres jobbtilfredshet	188
Behov for mer kompetanse.	189
Utvikling av kollektiv kompetanse	190
Skolens kapasitet	190
Implementeringsplan	191
Å skape arenaer for samarbeid. «En svale gir ingen sommer»	193

Oppsummering	194
Implikasjoner for praksis og videre forskning	195
Refleksjonsspørsmål	195
Kapittel 12	
Hva kan PPT gjøre for bedre å oppfylle sitt juridiske mandat? . .	196
GUY HOWARD GILBERTS	
Introduksjon	196
Kort historie om PPT	196
Resultater fra studier	198
Hindringer for PP-rådgivere	198
Forventninger	199
SAMTAK.	200
Muligheter for bedre samarbeid.	201
Reorganisering av PPT	202
1. Intensive arbeidsperioder	203
2. Å gjøre PPT til en del av skolehelsetjenesten	203
3. Familiesenter og andre kollektive modeller.	203
Oppsummering	204
Refleksjonsspørsmål	205
Forfatterromtaler	206
Referanser	212
Stikkord	243